

Sløjans syfte i Islam

En islamvetenskaplig genomgång utifrån sunniislamsk tradition

Inledning

Slöjan – i arabiskan kallad hijab, khimar eller niqab beroende på täckning – är ett ämne som engagerar både muslimer och icke-muslimer världen över. För många kvinnor är slöjan ett djupt personligt uttryck för tro, värdighet och identitet, medan debatten i västländer ofta kretsar kring frågor om frihet, jämställdhet och integration.

Denna artikel syftar till att ur ett sunniislamsk perspektiv redovisa sløjans teologiska grund, dess syften och den klassiska lärdomstraditionen kring ämnet. Källorna är hämtade från Koranen, hadithsamlingar, klassiska juridiska verk samt samtida islamvetare.

Koraniska grunder

Sløjans påbud är förankrat i två centrala Koranverser:

Surat an-Nur (24:31)

„Och säg till de troende kvinnorna att de ska sänka sin blick och vara känsliga för sin ära och inte visa sin utsmyckning över vad som är uppenbart av den; och att de ska dröja sina slöjor (khumur) över sitt bröst...“ Källa: Koranen 24:31 (svensk översättning baserad på K.V. Zetterstéens översättning, 2000).

Ordet khumur (خُمْرٌ) är pluralis av khimar och betecknade bland araberna ett plagg som täckte huvudet. Imam al-Qurtubi (d. 1273) förklarar i sin tolfsvolymiga tafsir al-Jami li-Ahkam al-Quran att versen påbjuder att täcka halsen och bröstet, något som särskilt främst diskuterades i samband med arabkvinnornas tidigare kleddäkt.

Surat al-Ahzab (33:59)

„O profet, säg till dina hustrur och dina döttrar och de troende kvinnorna att de ska dräpera över sig sina överplagg (jalabib). Det är närmast att de då känns igen och inte skädas.“ Källa: Koranen 33:59 (K.V. Zetterstéens översättning).

Imam Ibn Kathir (d. 1373) kommenterar i Tafsir al-Quran al-Azim att versen nedstigit för att skilja de troende kvinnorna från slavinnor och förhindra att de utsattes för trakasserier, och att överplaggset (jilbab) så långt möjligt ska täcka kroppen.

Hadith källor

Profeten Muhammads (frid vare med honom) uttalanden och handlingar hadither utgör den andra primärkällan i islamsk lag.

Hadith om 'awra

„O Asma, när en kvinna når pubertetens ålder bör inget av henne synas förutom detta och detta“ och han pekade på sitt ansikte och sina händer. Källa: Abu Dawud, Sunan, kitab al-libas,

hadith nr 4104. Klassificerad av al-Albani som da'if (svag), men texten är representativ för den klassiska åsikten.

Aisha (ra) och sløjjan

Al-Bukhari (d. 870) återger i sin Sahih (hadith nr 4759) att när versen 33:59 uppenbarades skyndade sig de troende kvinnorna att täcka sig med sina överplagg. Aisha (ra), profetens hustru och en av de främsta hadithöverförarna, räknas som ett av de viktigaste vittnesborden till hur tidig islamsk praktik såg ut.

Den juridiska traditionen – de fyra madhhaberna

Sunniislam vilar på fyra klassiska rättsSkolor (madhhaberna): Hanafi, Maliki, Shafi'i och Hanbali. Samtliga är eniga om att täcka kroppen är en religiös skyldighet (wajib/fard), men de skiljer sig i detaljer kring vad som krävs.

Hanafiskolan: Hela kroppen förutom ansikte, händer och – enligt vissa lärda – fötterna. Källa: Ibn Abidin, Radd al-Muhtar ala al-Durr al-Mukhtar, vol. 6, s. 370.

Malikiskolan: Hela kroppen förutom ansikte och händer; ansikte och händer bör dock döljas om fitnah (lockelse) befarat. Källa: Ibn Rushd (Averroes), Bidayat al-Mujtahid, vol. 1, s. 109.

Shafi'iskolan: Hela kroppen; ansikte och händer är 'awra (intima områden) inför främmande män. Källa: al-Nawawi, al-Majmu' Sharh al-Muhadhdhab, vol. 3, s. 172.

Hanbalisskolan: Hela kroppen inklusive ansikte och händer är 'awra. Källa: Ibn Qudama, al-Mughni, vol. 2, s. 328.

Sløjans syften

Kyskhhet och värdighet (haya)

Det centrala begreppet haya – ungefär blängsel, sämskhet eller blygäghet – är i hadithämnet ett centralt dygdämne. Profeten sade: 'Haya' är en gren av tron (al-Bukhari, hadith nr 9). Slöjan ses som ett yttre uttryck för denna inre dygd; den skyddar både bärarens och betraktarens sällskände.

Skydd mot trakasserier

Vers 33:59 nämner explicit att slöjan gör att kvinnan känns igen som troende och därför inte skädas. Den klassiske tolkaren al-Tabari (d. 923) förklarar i Jami al-Bayan fi Tafsir al-Quran (vol. 22, s. 41) att versen syftade till att särskilja fria troende kvinnor från slavinnor i Medinas samhälle, så att män med dåliga avsikter skulle hålla sig borta.

Lydnad mot Gud (ibada)

En fundamental aspekt är att slöjan är en religiös plikt som många muslimska lärda anser är fard – obligatorisk. Shaykh Ibn Baz (Saudiarabiens före detta stor-mufti) skriver i Fatawa Ibn Baz (vol. 1, s. 398) att det är obligatoriskt för varje myndig muslimsk kvinna att täcka sin 'awra, och att slöjan således är en ibada – en akt av dyrkan.

Islamisk identitet

Slöjan fungerar också som en identitetsmarkering och gör det möjligt för muslimska kvinnor att öppet manifesteras sin tro i offentligheten. Den egyptiske lärde Yusuf al-Qaradawi skriver i al-Halal wal-Haram fil-Islam (1960, s. 154) att slöjan är ett tecken som tillkännager en muslimsk kvinnas tillhörighet till Islam och hennes beslut att leva enligt islams värderingar.

Moderna islamvetarröster

Samtida sunniislamska lärda bibehåller ofta den klassiska ställningen men lägger tyngdpunkten vid olika nyanser:

Shaykh Hamza Yusuf (Zaytuna College, USA) betonar att slöjan är förankrad i den samlade islamska lärdomen och inte kan reduceras till en kulturell eller politisk symbol.

Mustafa al-Zarqa (Syrien, 1904–1999) läste in slöjans skyldighet såsom religiöst väläskat men öppnade dörren för en mer differentierad syn på dess detaljer i *Fatawa Mustafa al-Zarqa* (vol. 1, s. 340).

Jasser Auda (Qatar/Västvärlden) erbjuder en maqasid-orienterad läsning i *Maqasid al-Shariah as Philosophy of Islamic Law* (2008), där slöjans primära syfte är kyskhet och värdighet snarare än en specifik klädesåsikt.

Sammanfattning

Slöjan är i islamsk plikt med rötter i Koranen, Sunnah och de klassiska juridiska skolornas konsensus. Dess syften kan sammanfattas i fyra huvudpunkter:

- (1) främjande av kyskhet och värdighet (haya),
- (2) skydd för kvinnan mot trakasserier,
- (3) lydnad mot Guds bud som en akt av dyrkan, och
- (4) manifestation av islamisk identitet.

Detaljskillnader förekommer inom de fyra madhhaberna rörande exakt vilka kroppsdelar som måste täckas, men den grundläggande skyldigheten är oömtvistlig i den klassiska lärdomen. För den troende muslimska kvinnan är slöjan många gånger inte ett tvång utan en fri, medveten handling som uttrycker en djup och personlig trosrelation.

Källförteckning

Primärkällor

- Al-Bukhari, Muhammad ibn Ismail. *Sahih al-Bukhari*. Dar al-Sha'b, Kairo, 1987.
- Abu Dawud, Sulayman ibn al-Ash'ath. *Sunan Abu Dawud*. Dar al-Risala al-'Alamiyya, Beirut, 2009.
- Koranen. Svensk översättning av K. V. Zettersteén, reviderad. Natur & Kultur, Stockholm, 2000.

Klassiska verk

- Al-Nawawi, Yahya ibn Sharaf. Al-Majmu' Sharh al-Muhadhdhab. Dar al-Fikr, Beirut, 1997.
- Al-Qurtubi, Muhammad ibn Ahmad. Al-Jami' li-Ahkam al-Quran. Dar al-Kutub al-'Ilmiyya, Beirut, 1993.
- Al-Tabari, Muhammad ibn Jarir. Jami' al-Bayan fi Tafsir al-Quran. Dar al-Fikr, Beirut, 2001.
- Ibn Abidin, Muhammad Amin. Radd al-Muhtar 'ala al-Durr al-Mukhtar. Dar al-Fikr, Beirut, 1992.
- Ibn Kathir, Ismail ibn Umar. Tafsir al-Quran al-Azim. Dar Ibn Hazm, Beirut, 2000.
- Ibn Qudama, Muwaffaq al-Din. Al-Mughni. Dar 'Alam al-Kutub, Riyadh, 1997.
- Ibn Rushd, Muhammad ibn Ahmad. Bidayat al-Mujtahid wa Nihayat al-Muqtasid. Dar al-Kutub al-'Ilmiyya, Beirut, 1997.

Samtida verk

- Al-Qaradawi, Yusuf. Al-Halal wal-Haram fil-Islam. Maktabat Wahba, Kairo, 1960.
- Al-Zarqa, Mustafa. Fatawa Mustafa al-Zarqa. Dar al-Qalam, Damaskus, 1999.
- Auda, Jasser. Maqasid al-Shari'ah as Philosophy of Islamic Law: A Systems Approach. IIIT, London/Washington, 2008.
- Ibn Baz, Abd al-Aziz ibn Abdallah. Fatawa Ibn Baz. Dar al-Watan, Riyadh, 1995.